

LA POBLACIÓ DE LA CIUTAT VELLA

Departament d'Estadística, Ajuntament de Barcelona

La Ciutat Vella de fa cent anys

El marc territorial de la ciutat de Barcelona del segle passat ve a ser —amb més o menys coincidència en el seu perímetre— el de l'actual districte de Ciutat Vella. Era la demarcació de la Barcelona d'abans de les agregacions, que comprenia el recinte emmurallat més els nuclis de població sorgits fora muralla.

Just ara, als nostres dies, s'ha complert el centenari de les primeres annexions dels pobles veïns a la ciutat,¹ que varen suposar l'augment de superfície del terme municipal de Barcelona, des dels primers 15 km² d'abans de la refosa fins als 99 km² que té en l'actualitat.

Durant aquests cent anys la ciutat ha presentat quatre divisions administra-

tives diferents. Uns anys abans de formalitzar-se les primeres agregacions, ja ens trobem dividida la ciutat en 10 districtes municipals i 53 barris. Aquesta primera divisió va ser vigent fins al 1924. La segona, que va durar de 1924 a 1949, comprenia també 10 districtes, però de diferent traçat. El 1949 l'Ajuntament va crear dos nous districtes, els antics XI i XII, que varen ser vigents de 1950 a 1983. La nova divisió va tornar a fer-se poc operativa ja que, en tots aquests canvis s'anaven mantenint unes unitats molt desiguals (entre 60 mil habitants el districte I i gairebé mig milió el districte IX, per exemple). En la darrera divisió territorial de 1984 es dissenyaren els actuals 10 districtes, objecte del pla de descentralització de la ciutat. Aquesta nova i última divisió

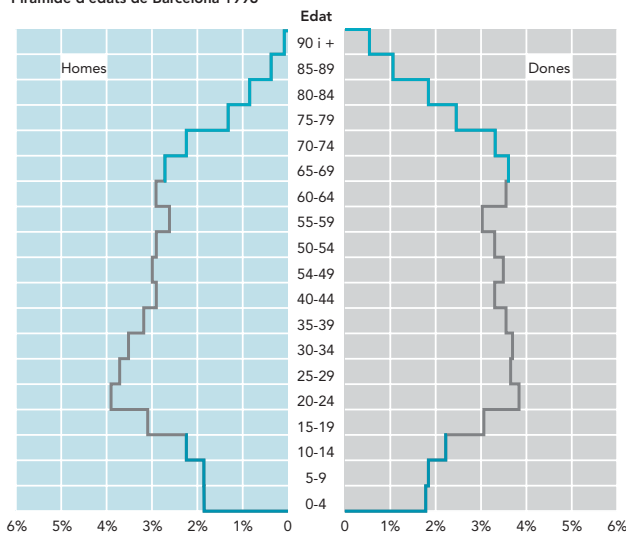
administrativa es basà en gran part en les realitats històriques i urbanístiques que ha viscut la ciutat. Ciutat Vella és, segons aquesta cronologia, el districte primer: Districte 1.

Reconstruir el territori de Ciutat Vella en el passat és, obligadament, repassar aquestes reorganitzacions i rectificacions de límits i d'extensió, considerant que no sempre s'han mostrat susceptibles de ser agregades o separades en les diferents divisions administratives i també, encara que en menor escala, tenint en compte que els seus altres límits físics també han estat modificats al

1. L'any 1897 s'annexionaren a la ciutat els municipis de Les Corts, Sants, Gràcia, Sant Andreu, Sant Gervasi de Cassoles i Sant Martí de Provençals. L'any 1904 ho va fer Horta, i l'últim va ser Sarrià, l'any 1921.

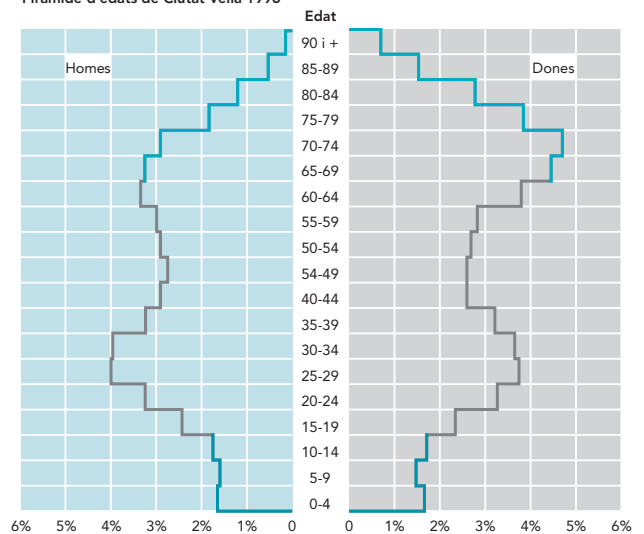
Gràfic 1 La població de Ciutat Vella, avui

Piràmide d'edats de Barcelona 1996

Font: Padró municipal d'habitants, 1996

Piràmide d'edats de Ciutat Vella 1996

llarg del temps: el port s'ha anat fent gran i la platja ha avançat cap al mar.

Les dades utilitzades per confeccionar les sèries estadístiques que aquí es presenten s'han recollit dels anuaris estadístics de la ciutat de Barcelona i, per a aquells anys en què la publicació dels anuaris es va interrompre, dels suplementos i annexos de les gasetes municipals de Barcelona. És en aquestes dues fonts on es publicaven —i continuen publicant-se— els resultats dels padrons d'habitants de la ciutat i dels censos de població. Cal advertir que, entre els anys 1898 i 1981, les dades de Ciutat Vella s'han de considerar no tant com un registre exacte sinó com una aproximació que permet conèixer la tendència i seguir la seva evolució.

Els habitants de Ciutat Vella al llarg del segle

En la taula 2 s'incorpora una sèrie evolutiva de la població del districte de Ciutat Vella comparada amb la població

Taula 1
La població de Ciutat Vella, avui

estructura segons sexe		%
Homes	39.193	46,8
Dones	44.636	53,2
Total	83.829	100,0
estructura segons grups d'edat		%
Nens (0-14)	8.319	9,9
Joves (15-24)	9.429	11,2
Adults (25-64)	42.721	51,0
Ancians (65 i més)	23.360	27,9
Total	83.829	100,0

Font: Padró municipal d'habitants, 1996

de Barcelona ciutat. La sèrie —que pot visualitzar-se en el gràfic— ens dona una retrospectiva entre els residents de cada àmbit, des del moment en què s'inicià el procés de formació de la nova Barcelona fins a l'actualitat.

L'evolució que ha seguit la població del districte en aquests cent anys ha estat de creixement durant la primera meitat de segle, amb dues excepcions: en els primers deu anys de la sèrie, en els quals fluctuava una certa inestabilitat al voltant dels 180-200 mil habitants, i en el lapse de la guerra civil. A partir de 1955, any de màxima població amb 258.000 habitants, s'inicià la davallada de població, que als nostres dies és de 83.000 habitants, una tercera part de la població d'aquell moment.

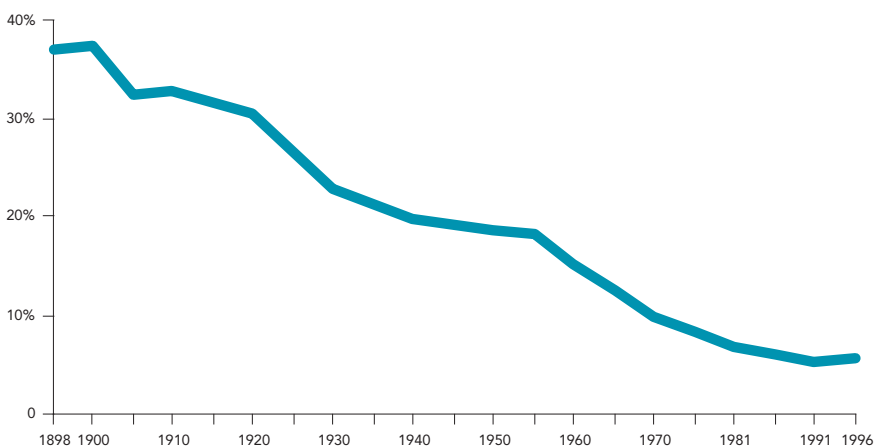
A diferència del districte, el creixement evolutiu de la ciutat ha estat força més llarg i progressiu, ja que va durar fins a 1979, any que va aconseguir el seu màxim de població amb 1.906.998 habitants. La pèrdua de població dels darrers quinze anys sí que coincideix amb la del

Taula 2
Evolució de la població, 1989-1996

Anys	Font	Ciutat Vella	Barcelona
1898		188.657	509.589
1900	Cens	199.762	537.354
1905	Padró	182.029	561.755
1910	Cens	191.623	587.411
1920	Cens/Padró	216.115	710.335
1930	Cens/Padró	231.561	1.005.565
1940	Cens/Padró	214.254	1.081.175
1950	Cens/Padró	240.429	1.280.179
1951		240.607	1.288.283
1952		243.422	1.305.520
1953		245.162	1.321.878
1954		251.945	1.361.379
1955	Padró	258.867	1.403.028
1956		241.059	1.431.753
1957		246.189	1.466.937
1958		251.511	1.503.312
1959		256.106	1.538.710
1960	Cens/Padró	236.798	1.557.863
1961		240.308	1.591.402
1962		242.578	1.626.064
1963		245.288	1.660.481
1964		247.387	1.696.008
1965	Padró	205.699	1.655.603
1966		181.429	1.697.102
1967		210.291	1.738.498
1968		210.692	1.759.148
1969		210.260	1.775.570
1970	Cens/Padró	173.638	1.745.142
1971		173.259	1.762.977
1972		173.217	1.785.521
1973		172.621	1.800.274
1974		171.795	1.816.623
1975	Padró	147.220	1.751.136
1976		156.180	1.816.316
1977		155.951	1.886.921
1978		154.844	1.902.713
1979		153.683	1.906.998
1980			
1981	Cens/Padró	118.409	1.752.627
1982			1.761.231
1983			1.771.998
1984			1.770.296
1985			1.769.014
1986	Padró	101.264	1.701.812
1987			1.703.744
1988			1.714.355
1989			1.712.350
1990			1.707.286
1991	Cens/Padró	90.612	1.643.542
1992			1.630.635
1993			1.635.067
1994			1.630.867
1995			1.614.571
1996	Padró	83.829	1.508.805

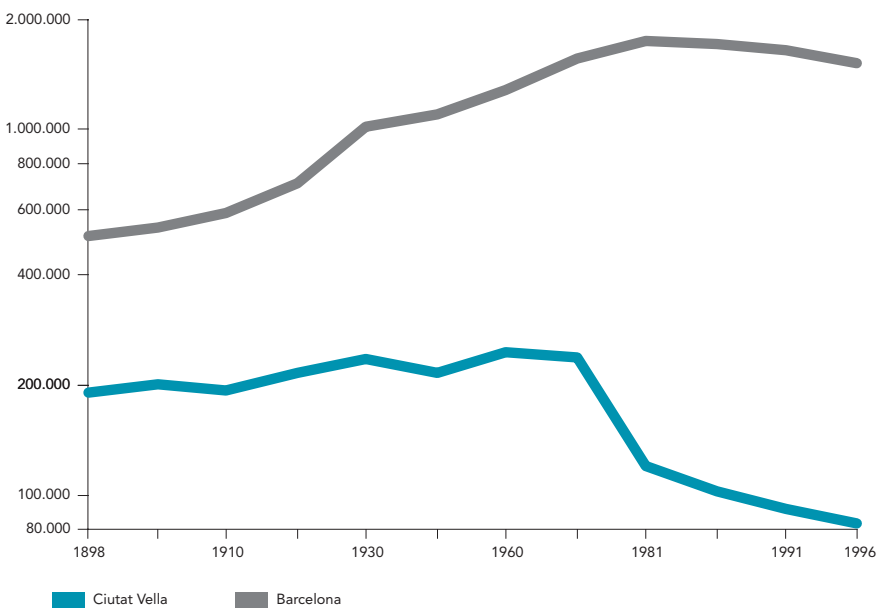
Font: Anuaris estadístics de la ciutat de Barcelona. Departament d'Estadística, Ajuntament de Barcelona; i elaboració pròpia

Gràfic 2
Proporció d'habitants de Ciutat Vella respecte a Barcelona

Departament d'Estadística, Ajuntament de Barcelona

Gràfic 3
Evolució de la població de Barcelona i de Ciutat Vella. 1898-1996

Nota: gràfic representat en escala logarítmica

districte, encara que aquest l'hagués iniciat molt abans, i el ritme de decreixement de la ciutat no ha estat tan fort com el de Ciutat Vella que, en aquest últim període del padró 1981-96, ha tingut un decrement del 29%, enfront del 14% de la ciutat.

Si per a Barcelona la dècada 1970-80 expressa el moment de màxima capacitat demogràfica amb una densitat de població de 180 habitants per hectàrea, per a Ciutat Vella aquest indicador desborda límits durant tot el segle, ja que les proporcions superen els 600 habitants per hectàrea fins prop dels anys 50, que es quan comença a reduir-se lentament, per arribar a l'actual xifra de 195 habitants per hectàrea (taula 3).

L'atapeïment de la població del districte va tenir en aquests anys unes zones encara més desmesuradament densificades, que corresponien a l'actual Raval — en aquells moments districte V—, amb densitats que superaven els mil habitants per hectàrea.

No obstant la seva densitat elevadíssima i persistent, la població de Ciutat Vella respecte del conjunt de la ciutat en els darrers cent anys ha anat minvant any rere any. Ha experimentat un continu descens i una progressiva pèrdua de pes, no només en els primers anys —en els quals s'anava configurant i emmotllant la població a la nova ciutat, i especialment a l'Eixample—, sinó també en els anys dels grans canvis demogràfics (1960 i successius), i fins avui. Així, el pes proporcional dels habitants del districte respecte als de Barcelona ha passat de ser de prop del 40% pels voltants de

Taula 3
Densitats de població, 1900-1996 (habitants / hectàrea)

	1900	1910	1920	1930	1945	1950	1960	1970	1981	1986	1991	1996
Ciutat Vella	666,3	639,2	721,0	772,4	641,8	596,4	587,4	450,8	293,7	234,8	210,4	194,7
Barcelona	83,1	82,9	100,2	141,9	121,7	128,3	159,6	178,8	179,5	171,6	165,9	152,3

Departament d'Estadística, Ajuntament de Barcelona

Taula 4
Mitjana d'ocupació dels habitatges (habitants / habitatges ocupats)

	1910	1920	1940	1945	1950	1965	1970	1981	1986	1991	1996
Ciutat Vella	4,2	4,2	4,4	4,9	–	4,2	3,4	2,7	2,6	2,5	2,3
Barcelona	4,2	4,5	4,4	4,8	4,7	4,1	3,4	3,0	3,0	2,9	2,7

Departament d'Estadística, Ajuntament de Barcelona

Taula 5
Persones que viuen soles, per grups d'edat i sexe

	Total	%	Homes	%	Dones	%
Joves (15-24)	256	2,0	127	2,7	129	1,6
Adults (25-64)	5.508	43,6	3.119	67,4	2.389	29,9
Ancians (65 i més)	6.864	54,4	1.381	29,8	5.483	68,5
Persones de 15 anys i més	12.628	100,0	4.627	100,0	8.001	100,0

Font: Padró municipal d'habitants, 1996

Taula 6
Nombre de persones a la llar

	Nombre	%
1 persona	12.657	35,0
2 persones	11.055	30,6
3 persones	5.905	16,3
4 persones	3.847	10,6
5 persones	1.630	4,5
6 persones	556	1,5
7 persones	235	0,7
8 persones	113	0,3
9 i més persones	144	0,4
Total	36.142	100

Nota: es tracta del nombre de persones que figuren en cada full de padró

1900, al 30% l'any 1920, al 15% l'any 1960, fins a arribar al 5,5% que representa en l'actualitat (gràfic 2).

La mitjana d'ocupació dels habitatges

Per reconstruir la situació demogràfica de la població de Ciutat Vella en aquest període també s'ha estudiat l'evolució de l'ocupació dels habitatges, que ens pot donar una idea dels canvis en el sistema residencial de les generacions passades. (Taula 4)

La primera dada de l'any 1910 indica que la mitjana d'ocupació dels habitatges era de 4,2 persones per habitatge. Aquest índex va anar augmentant a mesura que augmentava la població, condició que demostra que aquest creixement no

va anar acompanyat del mateix ritme de creació d'habitatge. La mitjana de persones que ocupaven una vivenda l'any 1945 era gairebé de 5 persones, xifra que reforça la imatge de saturació i densificació urbana de l'època.

Anys després, aquesta situació ha pres un caire totalment diferent. El fet que la població de les darreres dècades s'hagi reduït en major mesura que el nombre d'habitatges ocupats comporta que la mitjana d'habitants per habitatge també hagi disminuït, fins al punt que les últimes referències del Padró de 1996 han donat per al districte de Ciutat Vella una mitjana de 2,3 persones/habitatge, que és la més baixa de la ciutat. Ara bé, aquesta dada convé matisar-la, ja que Ciutat Vella és també el districte on viuen més persones soles: en un 35% dels habitatges ocupats hi viu una sola persona.

La tendència a la baixa en la mitjana d'ocupació és compartida tant pels altres districtes com per Barcelona en conjunt

Taula 7
Evolució del moviment natural a Ciutat Vella, 1910-1996

Anys	Naixements	Defuncions	Saldo vegetatiu
1910	3.944	3.763	181
1920	4.727	4.180	547
1931	3.227	3.429	-202
1940	2.623	2.358	265
1950	2.326	2.830	-504
1951	2.257	2.923	-667
1952	2.350	2.314	36
1953	2.260	2.217	42
1954	2.255	2.105	150
1955	3.302	2.466	836
1956	3.069	2.584	485
1957	3.268	2.539	730
1958	3.202	2.345	858
1959	3.172	2.299	873
1960	3.058	2.283	774
1961	2.946	2.079	866
1962	2.962	2.130	832
1963	3.123	2.299	824
1964	3.240	2.138	1.102
1965	3.311	2.067	1.244
1966	2.789	2.084	706
1967	2.725	2.162	563
1968	2.849	2.053	796
1969	2.347	2.242	105
1970	2.084	2.081	3
1971	2.091	2.278	-187
1972	2.031	1.990	40
1973	2.327	2.272	56
1974	2.022	2.255	-233
1975	2.034	1.948	86
1976	-	-	-
1977	1.382	1.874	-492
1978	1.295	1.898	-603
1979	1.213	1.812	-599
1980	1.098	1.712	-614
1981	933	1.771	-838
1982	935	1.581	-647
1983	844	1.696	-852
1984	673	1.655	-982
1985	707	1.798	-1.091
1986	641	1.798	-1.157
1987	618	1.560	-942
1988	636	1.637	-1.001
1989	638	1.647	-1.009
1990	627	1.683	-1.056
1991	621	1.535	-914
1992	684	1.464	-780
1993	706	1.473	-767
1994	657	1.512	-855
1995	605	1.581	-976
1996	669	1.506	-837

Departament d'Estadística, Ajuntament de Barcelona

Taula 8
Taxes de natalitat i mortalitat, 1910-1996

Anys	Taxes de natalitat		Taxes de mortalitat	
	Ciutat Vella	Barcelona	Ciutat Vella	Barcelona
1910	20,6	22,8	19,6	23,1
1920	21,9	23,3	19,3	23,4
1931	13,9	17,8	14,8	15,8
1940	12,2	16,9	11,0	12,6
1950	9,7	14,5	11,8	10,1
1951	9,4	14,5	12,1	11,8
1952	9,7	15,7	9,5	9,5
1953	9,2	15,8	9,0	9,1
1954	9,0	16,4	8,4	8,8
1955	12,8	16,7	9,5	9,0
1956	12,7	14,5	10,7	9,5
1957	13,3	15,3	10,3	8,8
1958	12,7	15,5	9,3	8,2
1959	12,4	15,8	9,0	8,3
1960	12,9	15,4	9,6	7,9
1961	12,3	15,3	8,7	7,6
1962	12,2	16,2	8,8	8,0
1963	12,7	16,7	9,4	8,3
1964	13,1	17,9	8,6	7,9
1965	16,1	18,5	10,0	8,2
1966	15,4	18,2	11,5	8,2
1967	13,0	18,0	10,3	8,2
1968	13,5	17,6	9,7	8,0
1969	11,2	17,1	10,7	8,8
1970	12,0	17,3	12,0	8,6
1971	12,1	17,6	13,1	9,0
1972	11,7	17,5	11,5	8,1
1973	13,5	17,7	13,2	9,1
1974	11,8	16,9	13,1	8,8
1975	13,8	17,0	13,2	9,0
1976	-	15,6	-	9,0
1977	8,9	13,9	12,0	7,8
1978	8,4	12,6	12,3	7,6
1979	7,9	11,8	11,8	7,4
1980	9,1	11,1	14,1	7,7
1981	7,9	10,9	15,0	8,1
1982	-	10,2	-	7,9
1983	-	9,3	-	8,4
1984	-	8,8	-	8,4
1985	-	8,6	-	9,1
1986	6,3	8,5	17,8	9,4
1987	-	8,1	-	8,9
1988	-	7,9	-	9,4
1989	-	7,8	-	9,3
1990	-	7,5	-	9,9
1991	6,9	7,7	16,9	9,5
1992	-	8,2	-	9,3
1993	-	7,7	-	9,6
1994	-	7,7	-	10,3
1995	-	7,5	-	10,5
1996	8,0	7,9	18,0	10,5

encara que la situació del districte de Ciutat Vella demostra un nivell d'ocupació inferior.

El moviment natural

Observant les dades del moviment natural de la població de Ciutat Vella d'aquest segle (taula 7 i 8, gràfic 4), es poden distingir tres fases: una primera que ocupa tota la primera meitat de segle fins a 1951, una segona que va des de 1952 a 1970 i una tercera i última configurada a partir de 1970.

La primera, en la qual els naixements i les defuncions semblen seguir un comportament irregular que produeix un vaivé en el saldo (uns anys positiu i uns altres negatiu), però que fa mantenir equilibrat el creixement natural. Aquesta constant va durar concretament fins a 1951.

La segona, que comprèn els anys següents (fins a 1970), tots ells amb el predomini dels naixements sobre les defuncions propi del període natalici, quan varen néixer 54.309 persones i en moriren 42.484. El creixement natural

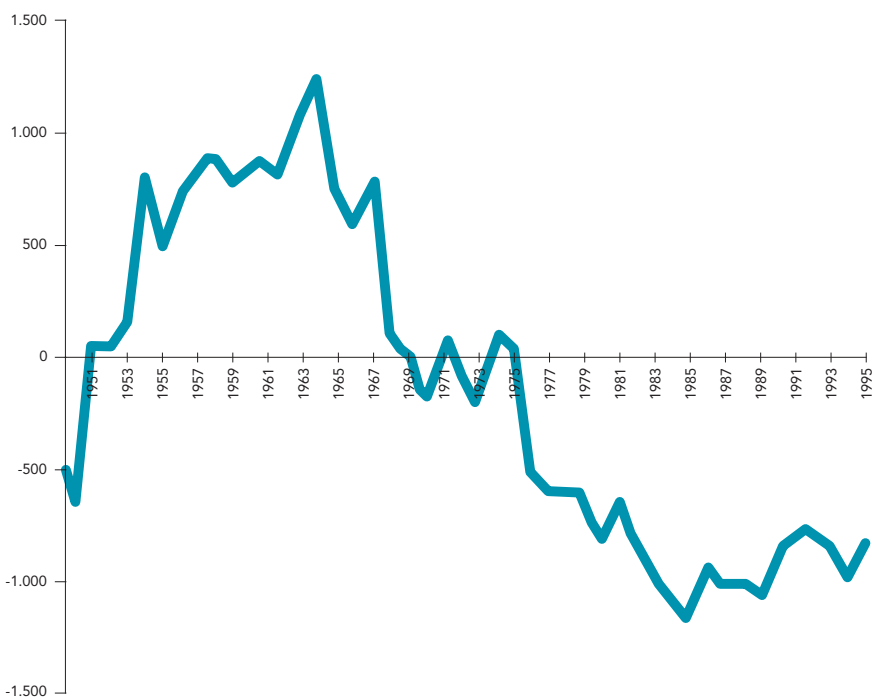
esdevingut en aquests anys s'explicaria no només pel gran augment de la natalitat sinó també pel descens de la mortalitat, deguts, en bona part, a les mesures en matèria d'higiene i sanitat que contribuïren a reduir l'elevada taxa de mortalitat de principis de segle.

La tercera d'aquestes tres fases es dona a partir de 1970, ja que es veu que el nombre de defuncions va sempre per sobre dels naixements, i es manté un saldo negatiu ininterromput, que representa una pèrdua de 17.000 habitants (43.935 defuncions i 26.685 naixements). El factor explicatiu aquí el trobaríem en l'envelliment de la població, que fa augmentar la mortalitat.

Pel que fa a Barcelona, només es dona la coincidència amb el districte de Ciutat Vella en els darrers onze anys analitzats (1985-1996), durant els quals el moviment natural de la ciutat va tenir una pèrdua de prop de 34.000 habitants (158.316 naixements i 192.302 defuncions) (gràfic 5).

Si el nombre de naixements i de defuncions registrats es relativitza segons la població censada en els anys estudiats, es pot deduir el comportament d'aquella població en forma de taxes. Així, l'evolució comparativa de les taxes de natalitat de Ciutat Vella i de Barcelona (taula 8) manté les distàncies durant tota la sèrie, fins al final del període, en què s'escurcen les diferències, i l'any 1996, que coincideixen. Just fins a aquest any, la taxa de natalitat de Ciutat Vella havia estat sempre inferior a la taxa de la ciutat.

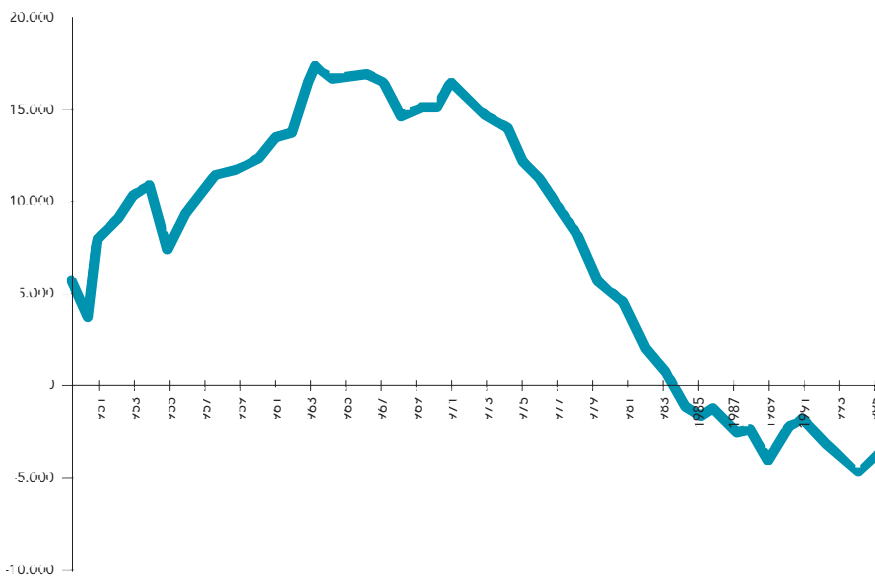
Gràfic 4
Creixement vegetatiu de Ciutat Vella, 1950-1996

Departament d'Estadística, Ajuntament de Barcelona

Gràfic 5
Creixement vegetatiu de Barcelona 1950-1996

Departament d'Estadística, Ajuntament de Barcelona

Els naixements de l'any 1910 del districte eren de l'ordre de 20,6 per cada mil habitants. Deu anys més tard se superà aquesta dada amb una taxa del 21,9; encara que a la ciutat ja s'hagués sobrepassat amb una taxa del 23,3. Aquests van ser els anys de màxima natalitat. Ni en el període anomenat *baby boom* demogràfic dels seixanta es tornaren a aconseguir aquestes xifres. Les taxes dels anys que seguiren varen canviar de rumb i anaren disminuint fins a mitjan anys 50, que van ser els anys de més baixa natalitat, sobretot a Ciutat Vella, on la taxa va arribar a ser del 9,0 l'any 1954 (menys de la meitat de la de l'any 1910). En les dues dècades següents (1955-75)

va reprendre's una nova remuntada; anys a partir dels quals s'ha anat arribant a les taxes més baixes de la història: la del 1986 de Ciutat Vella va ser de 6,3 naixements per mil habitants. En aquest últim decenni el districte ha refet aquesta taxa mínima per situar-se en els 8 naixements per mil habitants (una dècima per sobre de Barcelona, que en té 7,9). Ara bé, aquesta recuperació no es deu només al lleuger augment del nombre de naixements sinó també a la continuada pèrdua de població, que incideix en la taxa.

La taxa de mortalitat ha tingut un comportament més diferenciat entre els dos àmbits, sobretot en el període 1960-1971, en el qual Ciutat Vella es desmarca

de Barcelona i assoleix taxes bastant superiors a les de la ciutat. La tendència general, però —tret d'aquests anys indicats—, segueix un traçat bastant coincident. Es parteix d'una elevadíssima mortalitat a principis de segle (19 defuncions per cada mil habitants per a Ciutat Vella i 23 per a Barcelona) que va baixant gradualment per reduir-se a més de la meitat (8,4 per a Ciutat Vella i 8,8 per a Barcelona l'any 1954) i mantenir-se baixa durant els 10 anys següents. A mitjan anys 60, el districte pren una remuntada i es distancia de la ciutat, augmenta cada any més les seves diferències, i se situa el 1996 en un 18,0 per a Ciutat Vella i en un 10,5 per a Barcelona.

Els darrers 25 anys de Ciutat Vella es caracteritzen per ésser anys de pèrdua demogràfica, no només pel moviment natural sinó també pel moviment migratori.

El moviment migratori (dels darrers 50 anys)

El moviment migratori de Ciutat Vella dels últims 50 anys (taula 9) pot dividir-se en dues etapes oposades: una primera corresponent al període 1950-1966, en la qual predominen les entrades de població cap al districte, i una segona que va des de l'any 1967 fins a avui, en què destaca la sortida dels habitants del districte. Observant el gràfic 6 es pot veure que l'any 1967 és un punt de ruptura que fa canviar de signe el saldo migratori.

L'etapa immigratòria dels primers quinze anys ha estat coincident amb la

Taula 9
Moviment migratori de Ciutat Vella, 1950-1996

Anys	Immigrants (i)		Emigrants (e)		Saldo migratori	Sortida ciutat/ entrada ciutat	
	Canvi municipi	Canvi districte	Canvi municipi	Canvi districte		e/i Ciutat Vella	e/i Barcelona
1950	-	-	-	-	-	-	0,1
1951	-	-	-	-	-	-	0,2
1952	3.116	-	338	-	2.778	0,1	0,2
1953	2.362	-	664	-	1.698	0,3	0,3
1954	7.913	-	1.280	-	6.633	0,2	0,2
1955	6.817	417	932	934	5.368	0,1	0,2
1956	3.957	152	578	238	3.293	0,1	0,1
1957	4.788	318	1.125	567	3.414	0,2	0,2
1958	5.258	481	1.353	750	3.637	0,3	0,3
1959	5.031	572	1.520	982	3.101	0,3	0,3
1960	4.188	436	1.471	975	2.178	0,4	0,4
1961	3.559	308	821	532	2.514	0,2	0,2
1962	5.260	503	2.763	1.670	1.331	0,5	0,4
1963	5.789	444	3.209	1.262	1.762	0,6	0,5
1964	5.755	575	3.878	1.572	880	0,7	0,6
1965	4.539	466	3.269	1.404	333	0,7	0,5
1966	2.539	134	1.370	311	992	0,5	0,4
1967	2.451	317	1.985	1.224	-441	0,8	0,6
1968	1.856	304	2.218	1.062	-1.120	1,2	1,1
1969	1.728	292	2.285	729	-994	1,3	1,1
1970	1.970	123	1.921	289	-116	1,0	0,7
1971	658	-	849	-	-191	1,3	0,7
1972	1.170	122	1.345	322	-375	1,2	0,8
1973	1.131	268	1.573	739	-913	1,4	0,9
1974	1.130	185	1.745	365	-795	1,5	1,1
1975	963	90	1.424	199	-571	1,5	0,9
1976	-	-	-	-	-	-	0,9
1977	685	796	1.560	1.586	-1.666	2,3	1,3
1978	458	509	1.552	1.053	-1.639	3,4	2,1
1979	557	689	790	1.510	-1.054	1,4	1,8
1980	596	645	1.497	982	-1.238	2,5	1,9
1981	374	245	667	446	-494	1,8	1,7
1982	356	544	1.085	881	-1.067	3,1	2,7
1983	514	1.070	1.508	1.679	-1.603	2,9	2,2
1984	622	1.163	1.476	2.003	-1.694	2,4	1,9
1985	772	1.567	1.453	2.581	-1.695	1,9	1,7
1986	760	1.478	1.244	2.006	-1.012	1,6	1,8
1987	563	1.158	1.285	1.696	-1.260	2,3	2,1
1988	740	1.603	1.408	2.168	-1.233	1,9	2,2
1989	1.018	2.170	1.639	2.629	-1.080	1,6	2,1
1990	1.161	2.174	1.675	2.485	-825	1,4	1,9
1991	541	1.098	1.163	1.176	-700	2,1	2,4
1992	840	1.950	1.387	2.131	-728	1,7	2,4
1993	1.061	2.727	1.949	2.973	-1.134	1,8	2,3
1994	1.280	3.428	2.144	3.878	-1.314	1,7	2,3
1995	1.606	5.288	2.619	5.827	-1.552	1,6	2,0
1996	826	3.163	1.992	3.533	-1.536	2,4	2,9

Departament d'Estadística, Ajuntament de Barcelona

de Barcelona, però a la ciutat va ser més llarga: als 9 anys següents encara s'intercalaren uns saldos positius i negatius intermitents, fins a l'any 1977, que es quan s'inicia la sèrie emigratòria sense interrupció fins a avui.

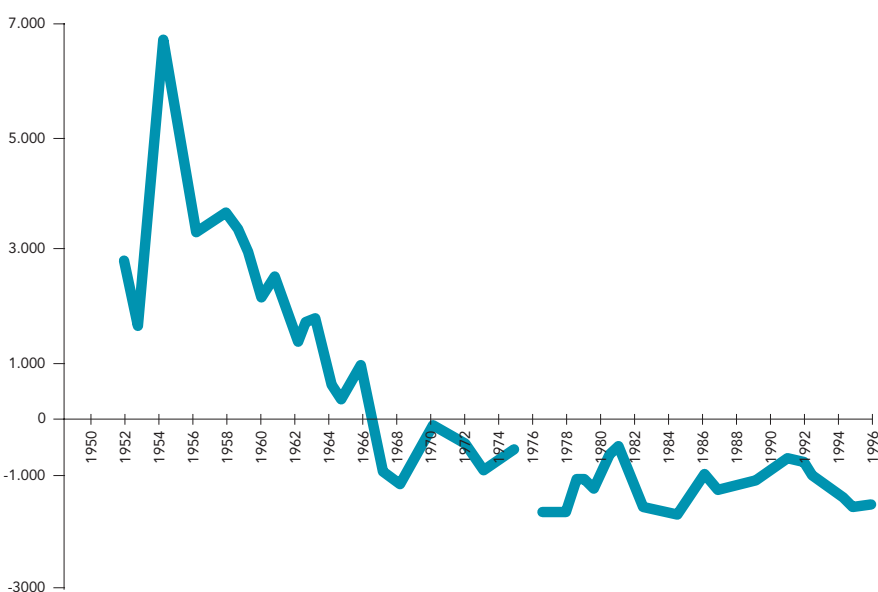
L'intercanvi de fluxos de població del districte amb Barcelona també ha tingut, en el decurs d'aquests darrers cinquanta anys, dues etapes de característiques migratòries totalment contràries que han fet tombar la procedència i el destí dels moviments. Ens hem de situar a finals dels anys 70 per veure que aquests han estat uns anys de gir, i per veure que a una banda i a l'altra d'aquests moments hi ha un comportament totalment contrari. Així, en el perí-

Taula 10
Lloc de naixement per comunitats autònomes

	Nombre	%
Barcelona ciutat	43.625	52,0
Resta de Catalunya	6.131	7,3
Andalusia	7.671	9,2
Aragó	2.806	3,3
Astúries	416	0,5
Balears	286	0,3
Canàries	167	0,2
Cantàbria	262	0,3
Castella-La Manxa	1.487	1,8
Castella-Lleó	2.704	3,2
Euskadi	450	0,5
Extremadura	1.082	1,3
Galícia	3.303	3,9
Madrid	881	1,1
Múrcia	1.249	1,5
Navarra	344	0,4
Rioja	231	0,3
València	1.815	2,2
Ceuta-Melilla	332	0,4
Estranger	8.587	10,2
Total	83.829	100

Font: Padró municipal d'habitants, 1996

Gràfic 6
Saldo migratori de Ciutat Vella, 1951-1996

Departament d'Estadística. Ajuntament de Barcelona.

de 1952-1975, les entrades de població del districte provenien majoritàriament d'altres municipis i eren relativament poques les persones que anaven a Ciutat Vella procedents d'altres punts de la ciutat. A partir de 1977 es va canviant gradualment de tendència i s'inverteix totalment.

El mateix passa amb les sortides del districte, que durant el període 1952-1975 era un moviment predominantment dirigit a fora de la ciutat, mentre que la situació posterior (i especialment la més recent) és de sortida del districte cap a altres punts de la mateixa ciutat.

A tall de síntesi

L'evolució de la població de Ciutat Vella en el decurs del segle actual ha conegut etapes de característiques demogràfiques molt diverses que, de manera sintètica, anirien des de l'estancament dels primers anys de segle a l'etapa de creixement elevat dels anys 1920 a 1955, i a partir d'aquests anys comença un període de davallada progressiva que s'accentua en els darrers quinze anys.

L'acció conjunta del moviment migratori (que porta 25 anys de saldo negatiu) i del moviment natural (amb la

Taula 11
Nacionalitats, per continents i principals països

	Nombre	%
Espanyola	77.507	92,5
Espanyola-alemana	17	0,0
Espanyola-argentina	108	0,1
Espanyola-francesa	67	0,1
Espanyola-xilena	33	0,0
Total estrangera	6.093	7,3
Alemana	99	0,1
Britànica	131	0,2
Francesa	160	0,2
Italiana	126	0,2
Portuguesa	113	0,1
Resta CEE	77	0,1
Resta Europa	88	0,1
Estatunidenca	76	0,1
Argentina	162	0,2
Colombiana	86	0,1
Dominicana	388	0,5
Peruana	190	0,2
Xilena	109	0,1
Resta Amèrica	335	0,4
Filipina	1.093	1,3
Índia	104	0,1
Japonesa	16	0,0
Pakistanesa	476	0,6
Xinesa	37	0,0
Resta Àsia	107	0,1
Argeliana	54	0,1
Guineana	20	0,0
Marroquina	1.671	2,0
Resta Àfrica	91	0,1
Oceania	13	0,0
Doble nacionalitat estrangera	271	0,3
Apàtrides	4	0,0
No consta	0	-
Total	83.829	100

Font: Padró Municipal d'Habitants, 1996

baixa natalitat i l'elevadíssima mortalitat) que trobem en el panorama demogràfic actual no fa pas pensar en un canvi de sentit a curt termini. Hauria d'invertir-se (o si més no reduir-se) algun d'aquests dos components per poder preveure una recuperació.

CIUTAT VELLA EN XIFRES: QUATRE BARRIS HISTÒRICS

Selecció d'indicadors a càrrec de PEP GÓMEZ

Gerència de Serveis Personals, Ajuntament de Barcelona

	1986						1991		
	Barceloneta	Parc	Gòtic	Raval	Ciutat Vella	Barcelona	Barceloneta	Parc	Gòtic
Població total	17.896	23.915	17.444	42.009	101.264	1.701.812	16.163	21.994	15.346
Homes	8.340	10.826	8.152	19.729	47.047	806.632	7.663	9.987	7.199
% Homes	46,6%	45,3%	46,7%	47,0%	46,5%	47,4%	47,4%	45,4%	46,9%
Dones	9.556	13.089	9.292	22.280	54.217	895.180	8.500	12.007	8.147
% Dones	53,4%	54,7%	53,3%	53,0%	53,5%	52,6%	52,6%	54,6%	53,1%
Població 0-14 anys	2.501	2.969	2.003	5.312	12.785	305.316	1.882	2.307	1.469
% Població 0-14 anys	14,0%	12,4%	11,5%	12,6%	12,6%	17,9%	11,6%	10,5%	9,6%
Població 65 i més anys	3.807	5.907	4.257	9.947	23.918	252.289	3.977	5.852	4.195
% Població 65 i més anys	21,3%	24,7%	24,4%	23,7%	23,6%	14,8%	24,6%	26,6%	27,3%
Població 75 i més anys	1.530	2.557	1.847	4.166	10.100	104.941	1.596	2.658	1.859
% Població 75 i més anys	8,5%	10,7%	10,6%	9,9%	10,0%	6,2%	9,9%	12,1%	12,1%
Índex d'envelliment	152	199	213	187	187	83	211	254	286
Índex de sobreenvelliment	40,2%	43,3%	43,4%	41,9%	42,2%	41,6%	40,1%	45,4%	44,3%
Viu sols 65 i més anys ¹	1.109	1.868	1.198	3.164	7.339	49.107	1.076	1.660	1.040
Índex solitud 65 i més anys ¹	29,1%	31,6%	28,1%	31,8%	30,7%	19,5%	27,1%	28,4%	24,8%
Viu sols 75 i més ¹	528	980	607	1.584	3.699	23.737	521	871	566
Índex de solitud 75 i més anys ¹	34,5%	38,3%	32,9%	38,0%	36,6%	22,6%	32,6%	32,8%	30,4%
Analfabets (16 i més anys) ²	676	561	551	1.578	3.366	26.625	302	170	70
Taxa d'analfabetisme (16 i més anys) ²	5,8%	3,7%	4,9%	5,9%	5,2%	2,3%	1,00%	0,43%	0,17%
Instrucció insuficient (16 i més anys)	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	4.787	5.214	3.295
Taxa d'instrucció insuficient	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	33,97%	26,80%	23,99%
Titulats superiors (Pobl. 16 i més anys) ³	195	808	864	869	2.736	95.976	189	880	810
Taxa de titulats superiors	1,3%	3,9%	5,6%	2,4%	3,1%	6,9%	1,3%	4,5%	5,8%
Índex de capacitat econòmica familiar ⁴	57,96	67,39	76,39	56,58	62,70	100,00	62,40	68,32	78,59
Població nascuda fora de Catalunya	6.256	9.309	6.976	17.179	39.720	581.198	5.352	8.608	6.124
% Població nascuda fora de Catalunya	35,0%	38,9%	40,0%	40,9%	39,2%	34,2%	33,1%	39,1%	39,9%
Esperança de vida en néixer (anys) ⁵	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	72,91	73,12	71,55
Taxa de fecunditat entre 15 i 19 anys	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	10,94	10,08	9,36
Mortalitat per drogues / 100.000 habitants ⁶	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	57,2	53,3	61,7

1. Per a l'any 1986 les dades corresponen al Padró actiu 1985.

2. Per a l'any 1986 la població s'ha comptat entre 15 i 64 anys.

3. Per a l'any 1986 els titulats superiors s'han comptat a partir de 15 anys. L'any 91 i 96 la població s'ha comptat a partir de 16 anys.

4. Les dades de la columna 1986 fan referència a 1988.

5. Per a l'any 1991 l'esperança de vida fa referència als anys 1983 a 1989, i per a l'any 1996 els anys analitzats van des de 1991 a 1996.

6. Les dades de 1991 són de l'any 1993 i les de 1996 són de l'any 1995.

7. Per a l'any 1996 i el territori del Raval, la primera dada fa referència a Raval nord i la segona a Raval sud.

Índex d'envelliment: (població de 65 i més anys / població de 0 a 14 anys) x 100.

Índex de sobreenvelliment: (població de 75 i més anys / població de 65 i més anys) x 100.

Índex de solitud de 65 i més anys: (població de 65 i més anys que viu sola / població de 65 i més anys) x 100.

Índex de solitud de 75 i més anys: (població de 75 i més anys que viu sola / població de 75 i més anys) x 100.

Taxa d'analfabetisme: (persones de 16 i més anys que no saben llegir ni escriure / població total de 16 i més anys) x 100.

Taxa d'instrucció insuficient: (persones que no saben llegir ni escriure + persones amb primària incompleta / Població de 16 i més anys) x 100.

Taxa de titulats superiors: (persones amb titulació superior / població de 16 i més anys) x 100.

Taxa d'atur: (persones aturades / persones aturades + persones ocupades) x 100.

Taxa de fecunditat entre 15 i 19 anys: (naixements de mares de 15 a 19 anys / dones de 15 a 19 anys) x 1.000.

Mortalitat per drogues: (morts per reacció aguda adversa a les drogues / població total de 15 a 49 anys) x 100.000.

n.d.: no en tenim dades.

1996

Raval	Ciutat Vella	Barcelona	Barceloneta	Parc	Gòtic	Raval	Ciutat Vella	Barcelona
37.109	90.612	1.643.542	14.981	20.132	13.845	34.871	83.829	1.508.805
17.420	42.269	775.988	7.032	9.139	6.618	16.402	39.191	704.985
46,9%	46,6%	47,2%	46,9%	45,4%	47,8%	47,0%	46,8%	46,7%
19.689	48.343	867.554	7.946	10.993	7.227	18.468	44.634	803.820
53,1%	53,4%	52,8%	53,0%	54,6%	52,2%	53,0%	53,2%	53,3%
3.959	9.617	236.828	1.577	1.893	1.255	3.594	8.319	179.637
10,7%	10,6%	14,4%	10,5%	9,4%	9,1%	10,3%	9,9%	11,9%
9.889	23.913	285.481	4.119	5.577	3.957	9.707	23.360	311.811
26,6%	26,4%	17,4%	27,5%	27,7%	28,6%	27,8%	27,9%	20,7%
4.271	10.384	120.071	1.954	2.867	2.043	4.872	11.736	146.742
11,5%	11,5%	7,3%	13,0%	14,2%	14,8%	14,0%	14,0%	9,7%
250	249	121	261	295	315	270	281	174
43,2%	43,4%	42,1%	47,4%	51,4%	51,6%	50,2%	50,2%	47,1%
2.811	6.587	54.054	1.191	1.692	1.068	2.913	6.864	66.170
28,4%	27,5%	18,9%	28,9%	30,3%	27,0%	30,0%	29,4%	21,2%
1.431	3.389	26.521	626	961	608	1.593	3.788	34.890
33,5%	32,6%	22,1%	32,0%	33,5%	29,8%	32,7%	32,3%	23,8%
359	901	5.461	207	108	46	235	596	3.774
0,50%	0,60%	0,40%	1,56%	0,6%	0,4%	0,8%	0,8%	0,3%
10.296	23.592	261.646	3.819	3.862	2.394	8.157	18.232	207.500
31,46%	29,49%	18,93%	28,8%	21,4%	19,2%	26,3%	24,4%	15,8%
834	2.713	101.620	301	1.306	1.226	1.303	4.136	130.151
2,5%	3,4%	7,5%	2,3%	7,2%	9,8%	4,2%	5,5%	9,9%
59,95	65,50	100,00	63,48	69,59	77,20	59,16	65,40	100,00
15.501	35.585	548.062	5.052	8.148	5.630	15.243	34.073	490.240
41,8%	39,3%	33,4%	33,7%	40,5%	40,7%	43,7%	40,6%	32,5%
71,63	n.d.	76,7	70,39	73,83	70,97	70,68	n.d.	77,79
10,08	16,60	4,65	9,9	8,4	8,3	24,7/12,5'	13,1	3,2
79	65,7	15,1	42,9	32,0	77,1	92,1	65,7	13,7